

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-3-15 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 04-42/495-121
Karar Tarihi : 17.6.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER, Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN.

B. RAPORTÖRLER: Hilmi BOLATOĞLU, Ali Fuat KOÇ

C. ŞİKAYET EDEN: Mehmet ŞAHİN
Adresine ulaşılamamıştır.

20

Diğer iki şikayetçi isimlerinin açıklanmasını istememiştir.

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:

- Ahi Ekmek ve Unlu Mamulleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Bağlarbaşı Mah. Fırıncılar Sitesi No:98 KIRŞEHİR

E. DOSYA KONUSU: Kırşehir İl merkezinde faaliyet gösteren sekiz fırının "Ahi Ekmek ve Unlu Mamülleri San. ve Tic. Ltd. Şti."(Ahi Ltd. Şti.) unvanlı bir şirket altında ortak hareket etmeye başladıkları, diğer fırınların kurulan bu şirkete işletmelerini kiraladıkları ve bu işlem sonunda fırınların pazarı paylaşarak 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Mehmet ŞAHİN ve isimlerinin açıklanmasını istemeyen iki şikayetçi tarafından Rekabet Kurumu kayıtlarına 6.2.2004/580, 12.2.2004/870 ve 27.2.2004/975 tarih ve sayı ile giren başvurularda özetle; Kırşehir İl merkezinde faaliyet gösteren fırıncıların 2-3 yıl kadar önce "Ahi Ltd. Şti." unvanlı bir şirket kurarak ortak hareket ettikleri, kurulan bu şirkete kendi fırınlarını kiraladıkları, bu tarihten itibaren ekmeğin kalitesinin bozulduğu ve fiyatının arttığı, Kırşehir Belediyesinin özelleşen fırınının da bu şirkete dahil olduğu, piyasaya yeni girmek veya dışarıdan ekmeğin getirmek isteyen teşebbüslerin çeşitli yollar kullanılarak hem Belediye hem de şirket tarafından engellendiği ve bu durumun tekelleşme yarattığı belirtilerek konunun Rekabet Kurumu tarafından araştırılıp gereken önlemlerin alınması talep edilmiştir.

40

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 6.2.2004/580, 12.2.2004/870 ve 27.2.2004/975 tarih ve sayı ile intikal eden başvurular üzerine hazırlanan 2.3.2004 tarih ve 2004-3-15/BN-04-OTÇ sayılı Bilgi Notu, 11.3.2004 tarih ve

50

04-19 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve Kırşehir il merkezinde faaliyet gösteren fırıncıların birleşerek kurdukları Ahi Ltd. Şti. vasıtasıyla 4054 sayılı Kanunu ihlal edip etmediklerinin ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti amacıyla, Kanun'un 40. maddesinin 1. fıkrası uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 2.6.2004 tarih ve 2004-3-15/ÖA-04-HB sayılı Önaraştırma Raporu 7.6.2004 tarih, REK.0.07.00.00/122 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-42 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikayet başvurusuna konu iddialar hakkında,

- Kırşehir ekmek pazarında, bizzat ya da ortak oldukları şirketler vasıtasıyla faaliyette bulunan Abdurrahman Şevik, İbrahim Altıparmak, Turgay Çopuroğlu, Ali Dede, Güller Kaynarca, Dede Demiralay, Haydar Şahin ve Süleyman Olgun tarafından "Ahi Ltd. Şti." isimli şirketin kurulmasının 4054 sayılı Kanunun 7. maddesi ve 1997/1 sayılı Tebliğin 2/a maddesi kapsamında bir birleşme işlemi olduğu,

- Ahi Ltd. Şti.'nin ilgili ürün pazarında %(...)'lik paya sahip olduğu dikkate alındığında, 1997/1 sayılı Tebliğin 4. maddesinde belirlenen %25'lik pazar payı eşiğinin üzerinde yer alması nedeniyle bahse konu birleşme işleminin Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olduğu,

- Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olduğu halde birleşme işleminin bildirilmemesi nedeniyle taraflara ve şirket yöneticilerine 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi gereğince verilecek cezalar açısından, aynı Kanun'un 19. maddesinde öngörülen 3 yıllık zaman aşımının 17.4.2004 tarihinde dolduğu, bu nedenle bildirmemeden dolayı ceza verilemeyeceği,

- 1997/1 sayılı Tebliğ'in 6. maddesinin 2. fıkrası gereğince, hakim durum yaratmayan veya bir hakim durumu güçlendirmeyen ve bunun sonucu olarak ülkede veya bir bölümünde etkin rekabeti önemli ölçüde engellemeyen birleşme işlemine izin verilmesinin uygun olacağı,

- soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmektedir.

İ. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Önaraştırma Yapılanlar

I.1.1. Ahi Ekmek ve Unlu Mamulleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Ahi Ltd. Şti.)

Önaraştırma konusu şikayetlerde yer alan Ahi Ltd. Şti. Kırşehir ilindeki 8 adet fırıncı tarafından 2001 yılında kurulmuş ve 17.4.2001 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiştir.

Şirketin amaç ve konusu “ekmek ve unlu mamulleri üretmek ve satmak”tır. Şirket ortakları tarafından şahıs işletmesi şeklinde veya ortağı buldukları şirketler tarafından işletilen fırınlar söz konusu şirketin merkezi ve yedi adet şubelerini oluşturmaktadır. Bu işletmelere ait işyeri ve üretim araçları, şirketin ticaret siciline tescil edildiği tarih olan 17.4.2001 günü şirket müdürleri ve kiralayan ortaklar tarafından imzalanan kira sözleşmeleriyle bu şirkete devredilmiştir.

110 Şirketi ilk üç yıl için temsil ve ilzam edecek şirket müdürlüklerine İbrahim Altıparmak ve Haydar Şahin seçilmişlerdir. Şirketin 2003 yılı cirosu (.....) TL'dir.

Şirketin sermayesi 21.100.000.000 TL'dir. Her biri 50.000.000 TL değerinde 422 hisseye ayrılmış olan sermayenin kuruluş aşamasında ortaklar arasındaki dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 1- Ahi Ltd. Şti. Sermaye Yapısı

Pay Sahibi	Pay Sayısı	Pay Oranı (Yaklaşık %)	Pay Tutarı
Abdurrahman Şevik	38	9,0	1.900.000.000 TL
İbrahim Altıparmak	128	30,3	6.400.000.000 TL
Turgay Çopuroğlu	86	20,4	4.300.000.000 TL
Ali Dede	48	11,4	2.400.000.000 TL
Güller Kaynarca	40	9,5	2.000.000.000 TL
Dede Demiralay	27	6,4	1.350.000.000 TL
Haydar Şahin	27	6,4	1.350.000.000 TL
Süleyman Olgun	28	6,7	1.400.000.000 TL
Toplam	422	100	21.100.000.000 TL

120 Süleyman Olgun sahip olduğu 28 hisseye karşılık gelen 1.400.000.000 TL değerindeki sermaye payını Bayram Saygı'ya devretmiş ve işlem 8.1.2004 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiştir.

I.1.2. Ahi Ltd. Şti. Bünyesine Katılan Fırınlar

I.1.2.1. Sağlık Ekmek Unlu Mamulleri Gıda Turizm Besicilik ve İşletmecilik San. ve Tic. Ltd. Şti. (Sağlık Ekmek Ltd. Şti.)

130 Bağbaşı Mah. Fırıncılar Sitesi/Kırşehir adresinde faaliyet göstermekte olan ve 3.000.000.000 TL sermayesi bulunan şirketin ortaklık yapısına Tablo 2'de yer verilmiştir:

Tablo 2- Sağlık Ekmek Ltd. Şti. Sermaye Yapısı

Pay Sahibi	Pay Miktarı
İbrahim Altıparmak	1.500.000.000.TL
Abdurrahman Şevik	1.500.000.000.TL

I.1.2.2. Kırşehir Ekmek Sanayi Petrol, Un Mamulleri Bakkaliye Zahirecilik İmalat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Kırşehir Ekmek Ltd. Şti.)

Ticari ikametgahı Ankara asfaltı 4. km. Kırşehir olan şirketin sermayesi 3.000.000.000 TL olup şirket ortakları ve sahip oldukları sermaye miktarları Tablo 3'de sunulmuştur:

140 Tablo 3- Kırşehir Ekmek Ltd. Şti. Sermaye Yapısı

Pay Sahibi	Pay Miktarı
İbrahim Altıparmak	500.000.000 TL
Remziye Altuntaş	500.000.000 TL
Süleyman Altıparmak	1.000.000.000 TL
Memiş Gürbüz	500.000.000 TL
Dağıstan Şefik	500.000.000 TL

I.1.2.3. Haspak Ekmek

Şahıs işletmesi olup Turgay Çopuroğlu'na aittir.

I.1.2.4. Lider Ekmek ve Unlu Mamuller San. ve Tic. Ltd. Şti. (Lider Ekmek Ltd. Şti.)

150 Şirketin sermayesi 500.000.000 TL olup eşit sermaye paylarına sahip 4 ortak şunlardır :

Tablo 4- Lider Ekmek Ltd. Şti. Sermaye Yapısı

Pay Sahibi	Pay Miktarı
Ali Dede	125.000.000 TL
Osman Çorapçı	125.000.000 TL
Selahattin Demir	125.000.000 TL
Bekir Sevik	125.000.000 TL

I.1.2.5. Özlem Ekmek

Şahıs işletmesi olup Güller Kaynarca'ya aittir.

I.1.2.6. Önder Öz Kırşehir Ekmek İmalatı Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. (Önder Öz Kırşehir Ltd. Şti.)

160 Şirketin sermayesi 5.000.000.000 TL'dir. Sermaye yapısı Tablo 5'de sunulmuştur :

Tablo 5- Önder Öz Kırşehir Ltd Şti. Sermaye Yapısı

Pay Sahibi	Pay Miktarı
Dede Demiralay	2.550.000.000 TL
Osman Çelebi	2.450.000.000 TL

I.1.2.7. Birlik Gıda Unlu Mamuller Üretimi ve Pazarlama ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Birlik Gıda Ltd. Şti.)

170 Şirketin sermayesi 500.000.000 TL olup sermaye yapısına Tablo 6'da yer verilmiştir:

Tablo 6- Birlik Gıda Ltd. Şti.Sermaye Yapısı

Pay Sahibi	Pay Miktarı
Haydar Şahin	250.000.000 TL
Recep Ata	250.000.000 TL

I.1.2.8. Olgun-Saygı Unlu Mamuller Gıda Hayvancılık Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (Olgun-Saygı Ltd. Şti.)

Toplam sermayesi 500.000.000 TL olan şirketin ortaklık yapısına Tablo 7’de yer verilmiştir:

180

Tablo 7- Olgun-Saygı Ltd. Şti. Sermaye Yapısı

Pay Sahibi	Pay Miktarı
Süleyman Olgun	250.000.000 TL
Bayram Saygı	225.000.000 TL
Alpaslan Saygı	25.000.000 TL

Süleyman Olgun ve Ekrem Saygı ile yapılan görüşmede Süleyman Olgun’un 2004 Ocak ayı içerisinde Ahi Ltd. Şti. ile birlikte bu şirketteki ortaklığından da ayrıldığı öğrenilmiştir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

190

Ekmek, ülkemizdeki tüketiciler tarafından en temel gıda maddesi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, ekmeğe olan talebin fiyat esnekliği çok düşüktür. Diğer bir deyişle, ekmeğin tüketiciler gözünde olmazsa olmaz bir ürün niteliğini haizdir. Diğer yandan Kırşehir’de ekmeğin tüketiminin sadece normal somun ekmeğe sınırlı olmadığı, özellikle pide ekmeği gibi değişik türde ürünlerin de belirli oranda ikame olarak algılandığı da dikkate alınmalıdır.

200

Yukarıda verilen bilgiler çerçevesinde çeşitli ekmeğin türlerinin tüketici nazarında birbirini ikame edebilme derecesinin yüksek olması, ekmeğin temel gıda maddesi olması ve diğer gıda maddeleri ile ikame edilememesi gerçeğinden hareketle ilgili ürün pazarı “ekmek pazarı” olarak kabul edilmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması; ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

210

İnsanların “taze ekmeğin” beklentisi dikkate alındığında, ekmeğin sabah erken saatlerde tüketiciye sunulması ve aynı gün satılması gereken bir üründür. Ekmeğin üretimi ve satışa sunulması arasında geçen süre ekmeğin kalite

algısını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle, üretildiği andan itibaren mümkün olan en kısa süre içinde ekmeğin satış noktasına ulaştırılması gerekir. Bu durum coğrafi pazar kavramını belirginleştirmektedir. Ayrıca taşıma maliyetleri de ilgili coğrafi pazarı doğal olarak sınırlamaktadır. Bu çerçevede Kırşehir il merkezi ve il merkeziyle ekmek ticareti yapılabilecek yakınlıkta ilçe ve beldeler dikkate alınmalıdır. Kırşehir ilinde 6 ilçe bulunmaktadır. Bu ilçeler ve il merkezine uzaklıkları aşağıdaki gibidir:

220	Boztepe	15 km	Mucur	22 km
	Akpınar	40 km	Kaman	53 km
	Çiçekdağı	65 km	Akçakent	65 km

Mesafeler dikkate alındığında Kırşehir'e herhangi bir ilçeden ekmek getirilebileceği anlaşılmaktadır. Fakat, teorik olarak bu mümkün görünse de, mesafe uzadıkça artan taşıma maliyeti ve tazelik algısındaki gerileme, merkez dışından gelen ekmeğin ikame gücünü zayıflatan unsurlardır. İl merkezi dışından getirilen ekmeğin ticari teamüllere aykırı kabul edilmesi de önemli bir husustur. Her ne kadar çevre yerleşim birimleri potansiyel olarak rekabetçi bir baskı yaratmaktaysa da, çevre yerleşim birimlerinden ekmek getirilmesi ya da buralara ekmek götürülmesi mutad olmadığı gibi fiilen bu tür ticaretin piyasadaki etkisi ihmal edilebilir düzeydedir. Anılan nedenlerle, ilgili coğrafi pazar, "Kırşehir İl Merkezi" olarak belirlenmiştir.

I. 3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.3.1. Pazara İlişkin Tespitler

240 Kırşehir il merkezindeki satış noktalarında çeşitli türlerde ekmek tüketiciye sunulmaktadır. Bunlar normal somun ekmeği, kepekli ekmek, Trabzon ekmeği ve pide ekmeğidir. Özellikle pide ekmeği Kırşehir'de ekmeğe alternatif olarak görülmektedir. Toplam ekmek tüketimi nüfusla doğru orantılıdır. 2000 yılı resmi sayım rakamlarına göre Kırşehir il merkezinin nüfusu 88.105 kişidir. Fiili nüfus ile birlikte ekmek tüketiminin de dönemsel dalgalanmalar gösterdiği dikkate alındığında, Kırşehir il merkezinde 90.000 adet/gün ortalama ekmek tüketimi olduğu söylenebilir.

250 26.7.1996 tarihli Kırşehir Belediyesi Encümen kararı ile şehir merkezinde ekmek üretimi yapan fırınların ruhsatları iptal edilmiş ve bu fırınlara şehir dışında bir yere taşınmaları hususunda 1.9.1996 tarihine kadar süre verilmiştir. Yerinde incelemenin yapıldığı tarih itibarıyla Kırşehir il merkezinin ekmek ihtiyacını karşılayan fırınların tamamının şehir dışına taşındıkları ve üretimlerini burada sürdürdükleri görülmüştür. Şehir merkezinde, mülkiyeti Belediyeye ait olan fakat özel bir şahısa kiralanmış fırın ile Açık Cezaevi'nin fırını kalmıştır. Şehir merkezinde normal ekmek üretiminin yasaklanması ile birlikte pide fırınlarının sayısında ve bu fırınlar tarafından üretilen somun ekmek dışındaki ekmek türlerinde önemli artışlar olduğu görülmüştür. Normal 200 gr. ekmek 250.000 TL den satılmaktadır. Ancak Belediye Fırını tarafından üretilen ekmek belediyeye ait büfelerde 200 gr. 200.000 TL den satılmaktadır.

260 Cezaevi Fırınında üretilen ekmek ise kurumlara yapılan satışlarda anlaşmada öngörülen fiyata, Cezaevi önündeki büfeden halka yapılan satışta ise 250 gr.

ekmek 250.000 TL den satılmaktadır. Özbağ Beldesi'nden getirilen Trabzon ekmeğinin ise devamlı olarak bazı satış noktalarında bulunduğu görülmektedir.

270 Şikayet konusu Ahi Ltd. Şti. öncesinde bir fırın sahibi veya ortağı bulunan 8 kişinin bir araya gelmesi ile kurulmuştur. Şirket üretiminin büyük bölümü (yaklaşık %60) 1997 yılındaki şehir dışına taşınma döneminde Kırşehir Ekmek Sanayi bünyesinde kurulan modern tünel fırına kaydırılmıştır. Üretim bu fırına yönlendirilmesi, birim maliyetleri düşürme amacı taşımaktadır. Tünel fırın adı verilen yeni tip fırınlar hem en yeni teknolojiyi kullanmakta hem de önemli bir ölçek ekonomileri avantajı sağlamaktadır .

280 Kırşehir il merkezinde, Ahi Ltd. Şti. dışında, Rekabet Fırını, Melikgazi Fırını, Başak Fırını, Belediye Fırını ve Açık Cezaevi Fırını faaliyet göstermektedir. Ayrıca, Mucur İlçesi ve Özbağ Beldesi gibi yakın yerleşim birimlerinden ekmek getirilmesinin mümkün olduğu, zaman zaman bu yönde girişimlerin olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, önceki dönem yönetimde bulunan belediye yetkililerinin dışarıdan ekmek getirilmesini önlemeye yönelik fiillerinin bu girişimleri azalttığı görülmektedir. Kırşehir Belediyesi'nde Raportörlerce yapılan görüşmelerde, geçtiğimiz dönemde il merkezi dışından getirilen ekmeğe belediye zabıtasınca müdahale edilerek ekmeğin toplatıldığı ve ilgililere ceza uygulandığı belirtilmiştir.

Ahi Ltd. Şti. bünyesinde faaliyet gösteren söz konusu fırınların yerinde inceleme tarihi itibarıyla günlük ekmek üretim bilgileri yaklaşık olarak Tablo 8'de sunulmuştur:

Tablo 8- Ahi Ltd. Şti. Ekmek Üretim Bilgileri

Fırın Adı	Ortalama Ekmek Üretim Miktarı (adet/gün)	Teorik Kapasite	Kapasite Kullanımı (%)
Sağlık Ekmek Fırını	kapalı	-	-
Kırşehir Ekmek Sanayi Fırını (Tünel Fırın)	(.....)	(.....)	(.....)
Haspak Ekmek Fırını	kapalı	-	-
Lider Ekmek Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
Özlem Ekmek Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
Öz Kırşehir Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
Birlik Ekmek Fırını	kapalı	-	-
Olgun – Saygı Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	41.000	78.000	

Ahi Ltd. Şti. dışında bulunan fırınların üretim miktarlarına ise Tablo 9'da yer verilmiştir:

Tablo 9- Ahi Ltd. Şti. Dışındaki Firmaların Ekmek Üretim Bilgileri

Fırın Adı	Ortalama Ekmek Üretim Miktarı (Adet/Gün)	Teorik Kapasite	Kapasite Kullanımı (%)
Melikgazi Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
Başak Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
Rekabet Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
Cezaevi Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
Belediye Fırını	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	35.000	56.000	

1.3.2. Hukuki değerlendirme

Önaraştırmaya konu teşkil eden ve Kırşehir'de faaliyet gösteren 8 adet işletme sahibinin bir araya gelmesiyle oluşturulan Ahi Ltd. Şti.'nin durumunu Rekabet Hukuku açısından netleştirebilmek için, taşıdığı özellikleri incelemek gerekmektedir.

1.3.2.1. Ahi Ltd. Şti.'nin Yapısal Değerlendirmesi

Şirket, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 25.7.2003 tarih ve 2003/3 sayılı Tebliği'nde belirtilen 5.000.000.000 TL sermaye sınırının oldukça üzerinde bir sermayeyle (21.100.000.000 TL) kurulmuştur. Kurucu ortakların tümü, kendilerine ait olan ya da ortak oldukları fırın işletmelerinin (işyeri+makine) kullanım haklarını noter onaylı, üç ila beş yıllık kira kontratlarıyla, dağıtımda kullanılan servis araçlarını da yazısız kira sözleşmeleriyle Ahi Ltd. Şti.'ne devretmişlerdir. Diğer yandan, şirket ana sözleşmesinde ortaklara ait bu fırınların adresleri "Şube" statüsünde ilan edilerek tescil ettirilmiştir. Anılan kira sözleşmeleri Ahi Ltd.Şti.'nin ticaret siciline tescil edildiği 17.4.2001 tarihinde akdedilerek 18.4.2001 tarihinde yapılan açılış yoklamasında Kırşehir Vergi Dairesi'ne de bildirilmiştir. Bu tarihten sonra üretim ve satışa ilişkin tüm kararlar şirket yönetimi tarafından (fiili durumda ortakların tamamı tarafından) alınmaya başlamıştır. Şirkete ortak olan fırın sahipleri ve ortakları, fırınlarının işletilmeye müsait haklarını Ahi Ltd. Şti.'ne devrederek işletmelerinin kontrolünü bu şirkete bırakmışlardır.

Ahi Ltd. Şti.'ni oluşturan işletmelerin fiili kontrolleriyle birlikte bunların Ahi Ltd. Şti. bünyesinde işletilmesinden doğacak kar ve zarar olasılıklarının da bir çatı altında toplanması, yoğunlaşma yaratan bir işleme işaret etmektedir. Bir birleşme; hukuken olmasa bile, bağımsız teşebbüslerin faaliyetlerini tek bir ekonomik birim altında toplamaları durumunda da ortaya çıkabilir. Bu durum özellikle, iki veya daha fazla teşebbüsün, tüzel kişiliklerini korurken, sözleşme ile bir ortak ekonomik yönetim tesis etmeleri durumunda meydana gelebilir. Eğer bu durum, ilgili teşebbüslerin ortak bir ekonomik birim altında fiilen bir araya gelmelerine yol açarsa, bu işlem de bir birleşme olarak kabul edilecektir. Ortak ekonomik birim, sürekli ve tek bir ekonomik yönetimin varlığı halinde söz konusudur. Diğer ilgili faktörler ise, grup içi teşebbüsler arasında iç kar-zararın dengelenmesini ve üçüncü kişilere karşı ortak sorumluluklarını

kapsayabilir. Fiili bir birleşme; ekonomik birim altında bulunan teşebbüsler arasındaki çapraz hissedarlıklar yoluyla güçlendirilebilir.

1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in 2. maddesinin (b) bendi, "Herhangi bir teşebbüsün malvarlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları devralması veya kontrol etmesi" durumunu bir devralma işlemi olarak belirlemiştir. Diğer yandan aynı maddenin ikinci fıkrasında "Bu Tebliğ bakımından kontrol, ayrı ayrı ya da birlikte, fiilen ya da hukuken bir teşebbüs üzerinde belirleyici etki uygulama olanağını sağlayan haklar, sözleşmeler veya başka araçlarla ve özellikle bir teşebbüsün mal varlığının tamamı veya bir kısmı üzerinde mülkiyet veya işletilmeye müsait bir kullanma hakkıyla veya bir teşebbüsün organlarının oluşumunda veya kararları üzerinde belirleyici etki sağlayan haklar ve sözleşmelerle meydana getirilebilir." denmektedir.

Dosya konusu olayda 17.4.2001 tarihli ve noter onaylı tesis+demirbaş kira sözleşmeleri 3 ila 5 yıl süreli, servis araçlarına ait sözleşmeleri ise süresiz yapılmıştır. İşyerlerine ait kira sözleşmeleri yenilenmese dahi fesih ihbarı bulunmadığı sürece 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun'un 11. maddesi gereğince her kira müddetinin bitiminden itibaren zımnen aynı şartlarla 1 yıl için uzatılmış olacaktır. Makine tesisat kiralarının süreleri dolduğunda ise fesih ihbarı olmadıkça B.K. 263. maddesi gereğince aynı şartlarla belirsiz süreli olarak yenilenmiş olacaktır. Servis araçları için ise zaten belirsiz süreli sözleşmeler yapılmıştır. Ahi Ltd. Şti. ortaklarının yaptıkları bu kira sözleşmeleri, işletilmeye müsait bir kullanım hakkı tesis ederek devamlı nitelikte bir kontrol devri yaratmıştır.

Yukarıdaki değerlendirmeler dikkate alındığında, Ahi Ltd. Şti.'nin oluşturularak ortaklara ait fırınların ve dağıtımda kullanılan toplam 11 adet aracın kullanım haklarını kira yoluyla bu şirket tarafından kontrol edilmesi suretiyle meydana getirilen ekonomik birlik 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde öngörülen türde bir birleşme işlemidir.

I.3.2.2. Birleşme İşleminin Değerlendirilmesi

Birleşme veya devralmalarda Rekabet Kurulu'nun izninin alınması gereken sınır değerlerin belirlendiği 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin 1. fıkrasındaki toplam % 25'lik pazar payı ve 25 trilyon TL'lik ciro eşikleri dikkate alındığında, birleşme işlemine taraf olan teşebbüslerin toplam ciroları açısından ciro eşığının aşılmadığı, pazar payı eşığının aşıldığı görülmektedir. Bu anlamda, söz konusu birleşme Kurul'un iznine tabidir. İlgili işlem Rekabet Kurulu'ndan izin alınması gereken bir birleşme niteliğinde olmasına rağmen izin için başvuru yapılmamıştır.

4054 sayılı Kanun'un 7. maddesinde "Bir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir

teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması hukuka aykırı ve yasaktır.” hükmü yer almaktadır. Maddede yer alan unsurlar bakımından birleşme işleminin değerlendirilmesi gerekmektedir.

I.3.2.3. Hakim Durum Değerlendirmesi

390

I.3.2.3.1. Pazar Payı

Yüksek pazar paylarının hakim durumun varlığına işaret etmesi nedeniyle, bir birleşme/devralmanın piyasada hakim durum yaratıp yaratmayacağıının en önemli göstergesi pazar payıdır.

400

Kırşehir ekmek piyasasında günlük ortalama ekmek tüketimi 90.000 civarındadır. Ahi. Ltd. Şti.’nin günlük ekmek satış miktarı yaklaşık 41.000 adettir. Dolayısıyla, diğer fırınlarda üretilen ekmeklerle ve zaman zaman il merkezi dışından getirilen ekmekler de dikkate alındığında Ahi. Ltd. Şti.’nin Kırşehir ekmek piyasasında sahip olduğu pazar payı yaklaşık %(....)’tir. 90.000 adet/gün olarak kabul edilen Kırşehir ekmek piyasasında pazar paylarına Tablo 10’da yer verilmiştir:

Tablo 10- Kırşehir Ekmek Pazarındaki Teşebbüslerin Pazar Payları

İşletme Adı	Satış Miktarı (adet/gün)	Pazar Payı (Yaklaşık %)
Ahi Ltd. Şti.	(.....)	(.....)
Belediye Fırını	(.....)	(.....)
Melikgazi A.Ş.	(.....)	(.....)
Cezaevi	(.....)	(.....)
Başak Fırını	(.....)	(.....)
Rekabet Fırını	(.....)	(.....)
Diğer (Şehir dışından gelen ekmek, pide ekmeği, Trabzon ekmeği, çeşnili ve unlu mamul türü ekmekler)	14.000	15,5
TOPLAM	90.000	100

Bu itibarla Ahi. Ltd. Şti.’nin sahip olduğu % (....)’lik pazar payının tek başına bir hakim durum göstergesi sayılamayacağı kanaatine varılmıştır.

410

I.3.2.3.2. Dikey Bütünlük

Dikey bütünlük kavramı bir firmanın ürettiği ürünün üretiminden dağıtımına kadar bir ürünün pazara ulaştırılmasındaki zincirde her halkayı kendisi oluşturacak şekilde bir bütünlük sağlamasını ifade eder.

Söz konusu şirket sadece ekmek üretimi ve ürettiği ekmeklerin dağıtımını ile uğraşmaktadır. Dağıtım işlemini ortaklarından kiraladığı araçlarıyla yapmaktadır. Şirketin tüketiciye yönelik perakende satışı bulunmamakta,

420 satışın tamamı işletme hakkı özel şahıslara ait olan bakkal, market ve diğer satış noktalarına yapılmaktadır.

Diğer taraftan Afyon Ekmek Sanayi ekmek üretiminde girdi olarak kullanılan un, tuz, maya, katkı maddesi ve benzeri ürünlerin üretimini yapmamakta, söz konusu bu ürünleri piyasa koşullarında bu ürünlerin üreticisi yada satıcısı firmalardan almaktadır. Bu nedenle Ahi. Ltd. Şti. için dikey bütünlükten bahsetmek mümkün değildir.

I.3.2.3.3. Kullanılmayan Kapasite

430 Hakim durum değerlendirmesinde kullanılan bir diğer kıstas ise firmanın sahip olduğu fazla kapasitedir. Zira bir işletmenin sahip olduğu kullanılmayan kapasitenin büyüklüğü bu alana yapılacak yatırımları kazançsız hale getirebilir.

Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir husus atıl (idle) kapasite ile fazla (excess) kapasitenin birbirinden ayrılmasıdır. Atıl kapasite talep yetersizliği, pazara yeni rakiplerin girmesi, endüstriye yeni bir teknolojinin girmesi nedeniyle oluşabilir. Fazla kapasite ise pazardaki normal talepten fazla olan kapasitedir ve uzun dönemde fazla kapasitenin varlığı tekel gücünü gösterir. Gerçekten de Ahi. Ltd. Şti.'nin fiilen %(....) civarında bir kapasite kullanım oranına sahip olduğu görülmektedir. Şirketin teorik kapasitesi (.....) adet/gün dolayındadır ki, 90.000 adet/gün ortalama tüketimi olan Kırşehir için fazla kapasitenin varlığından bahsetmek mümkün değildir.

I.3.2.3.4. Ürün Çeşitliliği

450 İşletmenin ürettiği ürünlerin çeşitliliği gerçek bir kalite ve tüketim farklılığından değil, reklamlar ve pazarlama gücü nedeniyle yapay olarak yaratılmışsa aynı zamanda pazara giriş engeli olarak da değerlendirilebilir.

Ahi Ltd. Şti., sadece normal somun ekmek üretmektedir. Bu itibarla Ahi Ltd. Şti.'nin ürettiği ürünlerde hakim durumun unsurlarından sayılabilecek bir çeşitlilik bulunmamaktadır.

I.3.2.3.5. Piyasaya giriş engelleri

460 Genel olarak ekmek piyasasına ve özelde Kırşehir ekmek piyasasına giriş açısından teknik ya da hukuki engeller bulunmamaktadır. Kırşehir Belediyesi'nin geçmiş dönemde aldığı kararlar nedeniyle birtakım fiili giriş engelleri yaratılmışsa da, hali hazırdaki Belediye yönetiminin bu tür uygulamalardan uzak olduğu, hatta yeni girişlere imkan tanıma kararında olduğu yapılan yerinde incelemelerden anlaşılmaktadır.

I.3.2.4. Birleşme İşleminin Kırşehir Piyasasına Etkilerinin Değerlendirilmesi

Ekmekte birim maliyet ve fiyat analizinde göze çarpan en önemli unsurlar fırın tipi, fırın kapasitesi, fırında çalışan işçi sayısı ve bunların sigortalı olup

470 olmaması, fırının yeri ve kirası gibi hususlardır. Ekmek fiyatını oluşturan unsurlar aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

- a) Genel üretim giderleri %20-30
- b) İşçilik ve yasal yan ödemeler %15-30
- c) İmalatçı karı %10-25
- d) Bayi karı %10-20
- e) Katma değer vergisi %1

480 Ekmek üretiminde maliyeti etkileyen en önemli etken fırın başına üretilen ekmek miktarıdır. İşçilik giderleri yanında, genel işletme giderlerinin önemli bölümü sabit giderler olup, toplam ekmek miktarı arttıkça, bir ekmek başına düşen maliyet azalacaktır .

490 Ahi Ltd. Şti., Kırşehir Belediyesi tarafından alınan karar doğrultusunda üretim tesislerini il merkezinin ortalama 4 km. dışına taşımak zorunda kalan ve şehir içinde yerleri olmadığı için vatandaşa doğrudan ekmek satma imkanından yoksun kalan fırın sahipleri açısından hem genel üretim giderlerinde hem de işçilik giderlerinde önemli tasarruflar sağlayacak bir yapılanma olabilecektir. Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden; Ahi Ltd. Şti.'nin 2001 yılında faaliyete geçtiği, bu tarihten itibaren üretimin, etkin çalışan fırınlara ve özellikle modern

500 tünel tipi fırına yönlendirildiği bu sayede tünel fırının ölçek ekonomisinden daha fazla yararlandığı, genel üretim giderleri ve bu kalem içinde önemli bir yer tutan servis araçlarının yakıt, bakım-onarım ve amortisman giderlerinde tasarruf sağlandığı anlaşılmaktadır.

Şirketin faaliyete geçmesinden sonraki 3 yıllık dönemde Kırşehir Belediyesi'nin piyasayı kapatan (dışarıdan ekmek girişini engellemek, fırın ruhsatı verme konusunda istekli davranmamak, şehir içinde ekmek üretimini yasaklayarak fiili bir giriş engeli yaratmak vb.) uygulamaları nedeniyle, Ahi. Ltd. Şti.'nin yarattığı yoğunlaşma pazarda tekel gücü olarak algılanmıştır. Fakat kamu tüzel kişiliğinin rekabet ortamını bozan bu uygulamalarından dolayı bahse konu yoğunlaşmanın niteliği değişmemektedir.

510 Kırşehir'de faaliyette bulunan fırınlardan Ahi Ltd. Şti.'ne ait olanların %(...)-%(...) arasında, diğer fırınların ise %(...)-%(...) dolaylarında kapasite kullandığı görülmektedir. Fırıncılık sektöründe %50 kapasite kullanımının yeterli karlılık sağlayabildiği dikkate alındığında Kırşehir ekmek piyasasına yeni girişlerin olması muhtemel görünmektedir. İl merkezi dışından gelen ekmek arzının rekabetçi etkisiyle beraber, şirket ortaklığından ayrılan Süleyman Olgun adlı şahsın yeni bir fırın açma girişiminde olduğu, yeni Belediye yönetiminin, Belediye'ye ait fakat özel şahıs tarafından işletilen fırının işletmesini devralarak kapasitesini büyütme kararında olduğu, aynı şekilde Melikgazi A.Ş.'nin de kapasitesini büyütecek ve etkinleştirecek modern bir fırın kurma hazırlığını tamamladığı dikkate alındığında, Ahi Ltd. Şti.'nin etkin bir rekabet ortamıyla karşı karşıya kalacağı anlaşılmaktadır.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında söz konusu birleşme işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesinde yasaklanan mahiyette, hakim durum yaratmaya

veya mevcut bir hakim durumu daha da güçlendirmeye yönelik bir birleşme/devralma olmadığı anlaşılmaktadır.

520

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre;

- Kırşehir ekmek pazarında, bizzat ya da ortak oldukları şirketler vasıtasıyla faaliyette bulunan Abdurrahman Şevik, İbrahim Altıparmak, Turgay Çopuroğlu, Ali Dede, Güller Kaynarca, Dede Demiralay, Haydar Şahin ve Süleyman Olgun tarafından "Ahi Ekmek ve Unlu Mamülleri San. ve Tic. Ltd. Şti." isimli şirketin kurulmasının 4054 sayılı Kanunun 7. maddesi ve 1997/1 sayılı Tebliğin 2/a maddesi kapsamında bir birleşme işlemi olduğuna,
- Ahi Ltd. Şti.'nin ilgili ürün pazarında %(...)'lik paya sahip olduğu dikkate alındığında, 1997/1 sayılı Tebliğin 4. maddesinde belirlenen %25'lik pazar payı eşiğinin üzerinde yer alması nedeniyle bahse konu birleşme işleminin Rekabet Kurulunun iznine tabi olduğuna,
- Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olduğu halde 17.4.2001 tarihinde gerçekleştirilen birleşme işleminin bildirilmemesi nedeniyle taraflara ve şirket yöneticilerine 4054 sayılı Kanunun 16. maddesi gereğince verilecek cezalar açısından, aynı Kanunun 19. maddesinde öngörülen 3 yıllık zaman aşımının 17.4.2004 tarihinde dolduğuna, bu nedenle bildirmemeden dolayı ceza verilmesine yer olmadığına,
- dosya konusu birleşmenin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesine dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında bir işlem olduğuna; bununla birlikte bu işlemin aynı Kanun'un 7. maddesi anlamında hakim durum yaratan veya mevcut bir hakim durumu güçlendiren ve bunun sonucunda ülkenin bütünü yahut bir kısmında ilgili piyasalardaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuran nitelikte olmadığına; dolayısıyla söz konusu işleme izin verilmesine,
- başvuru konusu iddialara yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine,

530

540

550

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.